

A Východiska predikce

A.1 Vnější prostředí

Predikce je založena na předpokladu dalšího růstu světové ekonomiky, který by však měl být mírnější ve srovnání s rokem 2004. Ke globální dynamice i nadále nejvíce přispívají asijské ekonomiky (zejména Čína a Indie) i USA. Světová konjunktura bude výrazně zpomalována vysokými cenami surovin.

Rizikem pro budoucí vývoj ekonomiky USA zůstává nadále deficit běžného účtu a veřejných financí, což může ovlivnit i globální ekonomickou dynamiku.

Ekonomický růst v eurozóně zůstane pomalejší proti ostatním hlavním regionům. Na ekonomickém vývoji se mohou projevit úpravy Paktu stability a další průběh jednání o ústavní smlouvě.

Předpokládáme, že je třeba dlouhodobě počítat s udržení vysoké dolarové ceny ropy. Výrazné zvýšení cen ropy společně s apreciací US dolaru vůči euru (a o to silnějším růstem cen energií) jsou nejvýznamnější změny předpokladů proti předchozí predikci.

Tabulka A.1.1: Předpoklady vývoje vnějšího prostředí

		2003	2004	2005	2006
				Predikce	Predikce
Směnný kurz	USD/EUR	1,13	1,24	1,26	1,24
Ropa Brent	USD/barel	28,8	38,3	49,3	45,9
EU-15: - %					
Růst HDP	meziročně, s.c.	1,0	2,3	1,7	2,0
Růst PPI	meziročně	0,9	2,3	3,1	2,3

Podrobnější údaje o vnějším prostředí jsou uvedeny v kapitole C.9.

A.2 Měnová politika

Měnová politika České národní banky je založena na režimu cílování inflace. Cílové pásmo pro meziroční růst indexu spotřebitelských cen (CPI) rovnoměrně klesá z úrovně 3 – 5 % z ledna 2002 na úroveň 2 – 4 % v prosinci 2005. V období od ledna 2006 bude inflační cíl definován jako meziroční přírůstek CPI ve výši 3 % s maximální odchylkou jednoho procentního bodu na obě strany. Cíl bude platit až do přistoupení ČR k eurozóně. Tato stabilní měnová politika ČNB umožní plnění konvergenčního kritéria pro inflaci. Predikce vychází z předpokladu stability základních úrokových sazeb v roce 2005 a v první polovině roku 2006. Od 2. pololetí předpokládáme jejich pozvolný nárůst.

A.3 Fiskální politika

V posledních letech přetrvává deficit veřejných rozpočtů. Z vývoje salda veřejných financí je patrná existence strukturálních problémů - výše deficitů není v souladu se současnou fází ekonomického cyklu. K deficitům dochází i přes využívání jednorázových příjmů, udržuje se relativně vysoké tempo růstu vládního dluhu.

Veřejné rozpočty nesou náklady spojené se zlepšováním úrovně infrastruktury a náklady přizpůsobování politik, právního a institucionálního rámce a ekologických norem standardům EU. Struktura výdajové strany je zatížena vysokým podílem sociálních mandatorních výdajů, které nejsou plně pokryty příjmy z pojistného na sociální zabezpečení a politiku zaměstnanosti. Výdaje jsou proto pouze zčásti alokovány do oblastí, které by z dlouhodobého hlediska vyvolávaly pozitivní multiplikační efekty.

Vzhledem k uvedenému negativnímu vývoji je realizována reforma veřejných rozpočtů. Jde o souhrn opatření na příjmové a výdajové straně, jehož cílem je snaha o trvalou redukci fiskálních deficitů. Vláda stanovila fiskální cíl pro rok 2006 jako podíl deficitu vládního sektoru na HDP ve výši 3,4 % (v metodologii GFS 86 s očištěním o čisté půjčky a dotace TI) a trajektorii poklesu deficitu.

Základní nástroje poklesu fiskálního deficitu a dosažení stanoveného cíle spočívají ve stanovení závazných střednědobých výdajových rámců, které budou limitovat objem výdajů státního rozpočtu a státních fondů v horizontu 3 let a umožní získat kontrolu nad vývojem výdajů. Výdajové stropy a pravidla postavená na střednědobém rozhodování povedou k adresnějšímu stanovení výdajových priorit, a tím i k větší efektivnosti rozpočtové alokace. Tyto změny byly zohledněny v novele rozpočtových pravidel.

Podrobnější údaje o vývoji veřejných rozpočtů jsou uvedeny v kapitole C.8.

A.4 Strukturální politiky

Strukturální opatření na trzích produktů, práce a kapitálu směřují k vytváření příznivých podmínek pro růst potenciálního produktu, pro zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky a zaměstnanosti. Bude pokračovat liberalizace síťových odvětví, dokončování privatizace a rozvoj konkurence v sektoru služeb.

Do konce října 2005 bude dokončena střednědobá Strategie hospodářského růstu, která je postavena na dvou pilířích: efektivní podpoře hospodářského růstu a zaměstnanosti při pokračující fiskální konsolidaci. Její priority zahrnují zlepšení podnikatelského prostředí, flexibilitu pracovního

trhu, posílení průmyslové kapacity díky podpoře podnikání a lepšímu využití zdrojů na výzkum a vývoj, podporu investic do inovací a posílení kapitálových trhů.

Podnikatelské prostředí

Mezi nejvíce kritizované oblasti podnikatelského prostředí v ČR patří institucionální a právní rámec firemního úpadku. Vláda se zaměřuje na rekonstrukci úpadkového práva od roku 2006 tak, aby bylo posíleno postavení věřitelů, omezen zájem na prodlužování bankrotů a aby bylo umožněno pokračovat životaschopným částem firem. Nový kompromisní návrh zákona o insolvenční proceduře prošel koncem května 2005 vnějším připomínkovým řízením a nyní je před vládním projednáním.

V rámci současné sítě živnostenských úřadů se vytvářejí centrální registrační místa pro podnikatele (tzv. „one-stop-shops“). Od března 2005 všechny živnostenské úřady začaly poskytovat rozšířený informační servis. Další zlepšení nastane po přijetí legislativních návrhů s předpokládanou účinností od poloviny roku 2006. Změny by se měly týkat především živnostenského zákona. Jejich cílem je umožnit kompletní registraci podnikatele přímo na živnostenském úřadu včetně registrace pro daňové účely a pro účely sociálního a zdravotního pojištění.

Systém zrychlených zápisů do Obchodního rejstříku začal fungovat od 1. července 2005 a usnadnil tak podnikatelům zakládání podniků. V systému se mění způsob přezkumu, kde není požadován notářský zápis (tzv. registrační princip). Výrazně se zkracuje doba zápisu (max. na 5, ve výjimečných případech 10 dní).

Dne 1. ledna 2005 nabyla účinnosti novela zákona o daních z příjmů, která zavádí zrychlené odpisování movitých věcí a daňovou podporu výdajů firem na výzkum a vývoj. Tato opatření společně s poklesem sazby DPPO na 24 % v roce 2006 sníží efektivní zdanění firem, což by jim mělo zajistit vyšší konkurenceschopnost a tím podpořit zájem investorů.

Trh práce

Vláda se zaměří zejména na aktivní opatření pro předcházení dlouhodobé a opakované nezaměstnanosti ohrožených skupin obyvatelstva, na reformu systému daní a dávek pro zvýšení motivaci k práci, na zvyšování zaměstnanosti starších pracovníků a na modernizaci systému vzdělávání v souladu s novými požadavky trhu práce.

V oblasti vzdělávání byl přijat nový školský zákon pro základní a střední školy, který nabyl účinnosti 1. 1. 2005. Tento zákon sjednocuje dosavadní roztržitou právní úpravu a otevírá prostor pro vzájemnou prostupnost „počátečního“ vzdělání s celoživotním učením.

Od 1. října 2004 platí nový zákon o zaměstnanosti, který zpřísnil podmínky pro poskytování podpor v nezaměstnanosti a klade důraz na rozšíření aktivní politiky zaměstnanosti. Jsou

poskytovány dotace podnikům, které vytvoří nová pracovní místa v okresech s vysokou mírou registrované nezaměstnanosti (nad 14 % podle původní metodiky MPSV), což by mělo přispět ke snížení regionálních rozdílů v nezaměstnanosti.

Nabídková strana trhu práce je ovlivněna zvýšením životního minima a minimální mzdy od 1. 1. 2005. Tato opatření vedla ke zvýšení sociálních dávek, což snižuje motivaci lidí hledat a udržovat si práci. Na řešení tohoto problému se zaměřují práce na nových zákonech o hmotné nouzi a státní sociální podpoře a na novelizaci zákona o životním minimu. Jejich přijetí by mělo s účinností od 1. 1. 2006 přinést výrazný zásah do struktury a konstrukce sociálních dávek. Výrazně se prohloubí rozdíl v příjmech ze sociálních dávek mezi těmi, kteří aktivně hledají práci, a těmi, kteří ji nehledají.

Pozitivní dopady na nabídkovou stranu trhu práce lze očekávat od novely zákona o dani z příjmů, kde se s účinností od 1. ledna 2006 počítá se snížením dvou nejnižších sazeb z 15 % na 12 %, resp. z 20 % na 19 %, valorizací jejich pásem a s nahrazením odčitatelných položek slevami na dani. Cílem je zvýšení disponibilního příjmu z práce zejména u nízkopříjmových skupin pracovníků.

Další impulsy k lepšímu fungování trhu práce by měly přinést připravované změny nemocenského pojištění a nový zákoník práce. V prvním případě by mělo dojít ke snížení sazby nemocenského pojištění placeného zaměstnavateli. Ve druhém jde o koncepční změnu existující pracovněprávní legislativy s cílem zpružnit uzavírání a rozvazování především „standardních“ pracovních smluv na dobu neurčitou.

Finanční sektor

V současnosti je prováděna první etapa sjednocování dozoru nad finančním trhem. Počet dozorových orgánů klesne ze čtyř na dva. Dozor nad spořitelními a úvěrními družstvy převezme od ledna 2006 ČNB. Sjednocený dozor nad kapitálovým trhem, pojišťovnictvím a penzijním připojištěním převezme Komise pro cenné papíry (s novým názvem Komise pro finanční trh). Očekává se vyšší efektivita dozoru a odstranění překrývání kompetencí.

Na počátku roku 2006 se očekává zahájení činnosti centrálního depozitáře, který je podle zákona o podnikání na kapitálovém trhu subjektem, který by měl převzít evidenci zaknihovaných a imobilizovaných cenných papírů, vést centrální evidenci cenných papírů v ČR, provozovat vypořádací systém a vykonávat další související činnosti. Od jeho působení lze očekávat zlevnění a zvýšení bezpečnosti vypořádání obchodů a evidence cenných papírů na českém trhu.

V polovině června stát převedl na španělskou Telefónicu majoritní podíl v Českém Telecomu, čímž došlo k dokončení privatizačního procesu v telekomunikacích.

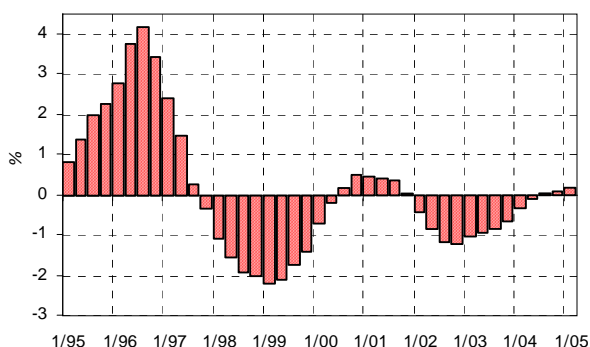
B Ekonomický cyklus

B.1 Pozice v rámci ekonomického cyklu

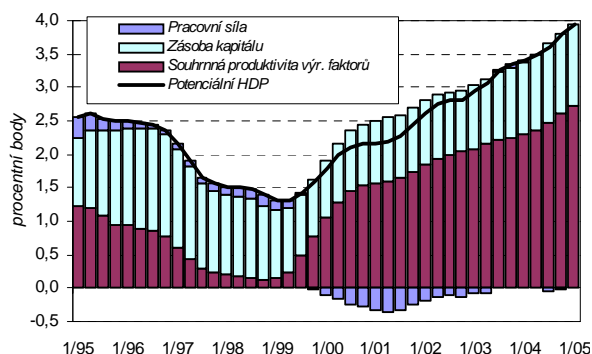
Koncept potenciálního produktu a produkční mezery je používán pro analýzu ekonomického vývoje, pro výpočty strukturální bilance veřejných rozpočtů a v neposlední řadě i jako jeden z indikátorů pro rozhodovací proces při tvorbě ekonomických politik.

Potenciální produkt, specifikovaný na základě výpočtu Cobb-Douglasovy produkční funkce, udává úroveň HDP při průměrném využití výrobních faktorů. Růst potenciálního produktu, který je klíčovým ukazatelem reálné konvergence, lze rozložit na příspěvky pracovní síly, zásoby kapitálu a souhrnné produktivity výrobních faktorů. Produkční mezera identifikuje cyklickou pozici ekonomiky a vyjadřuje vztah mezi HDP a potenciálním produktem.

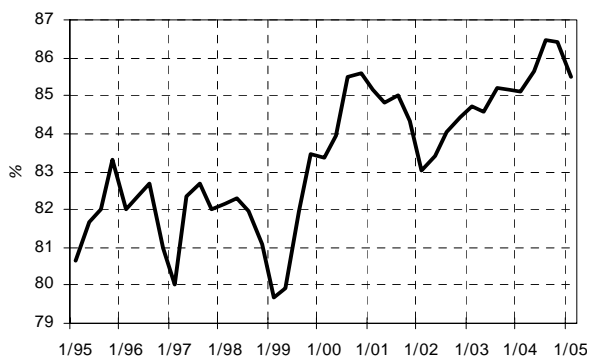
Graf B.1.1: Produkční mezera

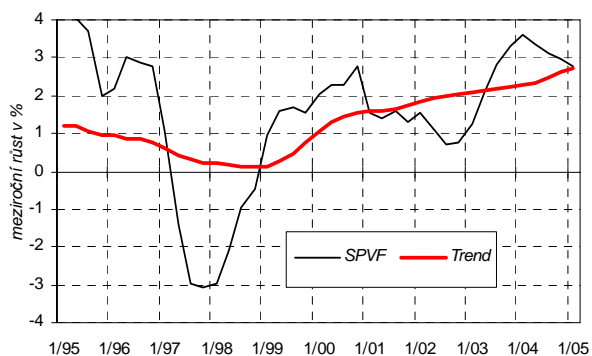
Graf B.1.2: Tempo růstu potenciálního produktu

Graf B.1.3: Využití kapacit v průmyslu

Graf B.1.4: Souhrnná produktivita výrobních faktorů

Záporná **produkční mezera** se vlivem dynamického růstu v roce 2004 uzavřela a ekonomika se pohybuje zhruba na své potenciální úrovni. Ekonomiku v této fázi cyklu je vhodné stimulovat politikami zaměřenými na zvýšení růstu ekonomického potenciálu prostřednictvím opatření na nabídkové straně ekonomiky.

Pozitivním jevem je postupné zrychlování meziročního růstu **potenciálního produktu**, jehož tempo podle našich propočtů v 1. čtvrtletí roku 2005 dosáhlo cca 3,9 %.

Hlavním faktorem je akcelerace růstového trendu **souhrnné produktivity výrobních faktorů** na více než 2,5 % ročně. (Ve zrychlení jeho dynamiky se projevilo i další zpřesnění údajů o růstu HDP v roce 2004.) Je výsledkem odstranění zbývajících překážek pohybu zboží po vstupu do EU, zlepšeného fungování podnikové sféry zejména v segmentu podniků pod zahraniční kontrolou,

stability finančního systému a snižování sazeb daně z příjmů právnických osob. Trvalý předstih růstu souhrnné produktivity by se měl stát nejdůležitějším parametrem postupu reálné konvergence vůči zemím eurozóny.

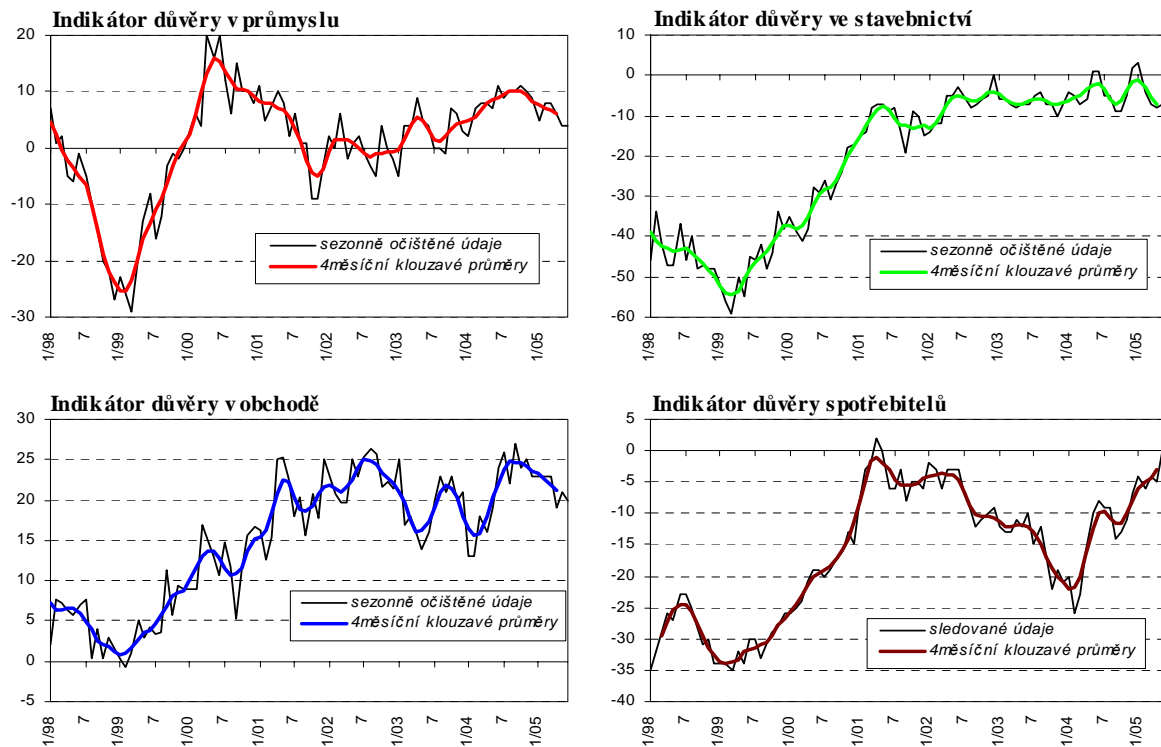
Dlouhodobě vysoká dynamika hrubé tvorby fixního kapitálu přispívá ke zvýšení **kapitálové vybavenosti** ekonomiky jak zlepšením infrastruktury, tak i novými kvalitními a vysoce konkurenceschopnými výrobními jednotkami.

Řešení některých nedostatků institucionálního prostředí v mikroekonomické oblasti a ve směru ke zpružnění trhu práce bude navrženo v připravovaném **Národním reformním programu**, který bude zveřejněn a předložen Evropské komisi v říjnu 2005.

B.2 Individuální konjunkturální indikátory

Konjunkturální ukazatele vyjadřují názory respondentů na současnou situaci a vývoj v blízké budoucnosti a slouží k identifikaci možných bodů obratu ekonomického cyklu. Hlavní výhodou spočívá v rychlé dostupnosti výsledků, do kterých se promítá široký okruh vlivů formujících očekávání ekonomických subjektů.

Graf B.2.1: Indikátory důvěry

Ve 2. čtvrtletí 2005 se mírně snížila důvěra podnikové sféry v českou ekonomiku. Převážná část respondentů z **průmyslových podniků** označila svoji ekonomickou situaci i nadále jako dobrou nebo uspokojivou. Zhoršilo se však hodnocení celkové poptávky po produkci, hodnocení u zahraniční poptávky se téměř nezměnilo. Jako varování může být bráno zvyšování stavu zásob hotových výrobků. Pro 3. čtvrtletí 2005 očekávají respondenti zrychlení výrobní činnosti, zvýšení poptávky a stagnaci zaměstnanosti. Současně signalizují pro 2. pololetí zlepšení své ekonomické situace.

Ve **stavebnictví** je ekonomická situace dlouhodobě relativně stabilní. Z odpovědí respondentů vyplývá, že také v tomto odvětví došlo ve 2. čtvrtletí ke zhoršení hodnocení celkové poptávky po produkci. Ve 3. čtvrtletí 2005 je proto očekáván pokles zaměstnanosti. Výhled stavebních podniků na 2. pololetí počítá s udržení současné ekonomické situace.

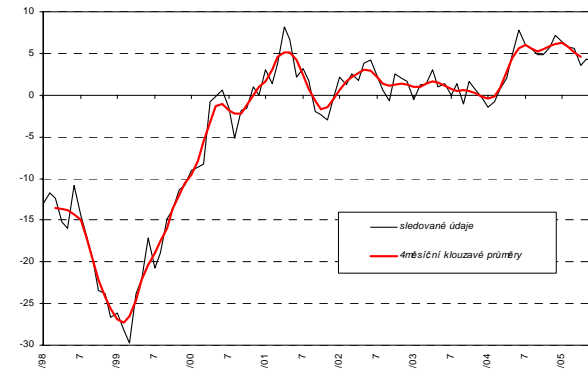
V odvětví **obchodu** došlo ve 2. čtvrtletí 2005 k mírnému zhoršení hodnocení ekonomické situace. Celkově se zvýšil stav zásob. Neměnnost je očekávána v příštích třech měsících ve vývoji cen a v příštích šesti měsících také u ekonomické situace.

Indikátor důvěry **spotřebitelů** odráží představu spotřebitelů o vývoji v příštích

12 měsících. Podle červnového šetření respondenti očekávají, že se nezmění celková ekonomická situace, alelepší se jejich finanční situace. U hodnocení vývoje na trhu práce jsou odpovědi respondentů méně optimistické. Podíl respondentů, kteří očekávají zvýšení nezaměstnanosti, opět vzrostl. Zvýšil se podíl spotřebitelů, kteří mají v úmyslu spořit. Ve srovnání s červnem 2004 se indikátor důvěry spotřebitelů zvýšil o 9 bodů.

Souhrnný indikátor důvěry (vážený průměr čtyř základních dílčích indikátorů důvěry) se ve 2. čtvrtletí 2005 mírně snížil.

Graf B.2.2: Souhrnný indikátor důvěry

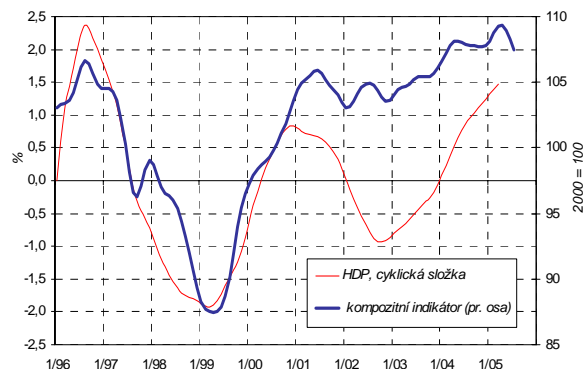

B.3 Kompozitní předstihový indikátor

Kompozitní předstihový indikátor je sestaven z výsledků konjunkturálních průzkumů, které splňují základní požadavky kladené na předstihové indikátory cyklu. V návaznosti na dokončení mimořádné revize HDP a některé změny v datové základně konjunkturálních průzkumů bylo během června 2005 revidováno složení kompozitního indikátoru. Úpravy se projevily mírnou změnou průběhu indikátoru, základní tendence a signály bodů obratu ekonomického cyklu zůstaly zachovány.

Graf B.3.1: Kompozitní předstihový indikátor

synchronizováno s cyklickou složkou HDP zjištěnou na základě statistických metod (Hodrick-Prescottův filtr)

Více než dva roky trvající nárůst indikátoru odpovídající vzestupu cyklické složky HDP se v průběhu 1. pololetí 2005 zastavil. Příčinou je stagnace důvěry ve stavebnictví a pokles důvěry v průmyslu a obchodu. Dosud se zvyšuje důvěra spotřebitelů, tento indikátor ovšem vykazuje zpoždění za průběhem ekonomického cyklu a jeho predikční kapacita je velmi omezená.

Vývoj indikátoru ve 2. čtvrtletí 2005 poskytuje poměrně zřetelný signál obratu, či přinejmenším zpomalení vzestupné fáze cyklu. Vzhledem k poměrně značnému podílu falešných signálů obdobných indikátorů je třeba hodnotit tento výstup s rezervou. Informace nicméně nabádá k jisté opatrnosti při predikci dynamiky HDP v nejbližším období a indikuje zastavení nárůstu cyklické složky a pravděpodobný návrat k úrovni potenciálního růstu.

C Predikce vývoje makroekonomických indikátorů

Údaje z předchozí predikce z dubna 2005 jsou vyznačeny kurzívou. Údaje vztahující se k roků 2007 a 2008 jsou extrapolačním scénářem, který naznačuje směr možného vývoje a není v dalším textu komentován.

Vývoj hlavních makroekonomických indikátorů české ekonomiky a jejich predikce jsou shrnuty v následující tabulce:

Tabulka C.1: Hlavní makroekonomické indikátory

		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2005	2006
						Predikce	Predikce	Minulá predikce	
Hrubý domácí produkt	růst v %, s.c.	2,6	1,5	3,2	4,4	4,0	4,0	4,0	4,1
Spotřeba domácností	růst v %, s.c.	2,6	2,8	4,6	2,1	2,5	3,3	3,5	3,5
Spotřeba vlády	růst v %, s.c.	3,8	4,5	3,8	-2,0	0,4	-0,2	1,0	-1,4
Hrubá tvorba fixního kapitálu	růst v %, s.c.	5,4	3,4	4,7	7,6	5,3	5,6	7,1	7,1
Příspěvek zahr.obchodu k růstu HDP	proc.body, s.c.	-1,4	-2,0	-0,4	1,7	1,2	0,5	0,3	0,6
Deflátor HDP	růst v %	4,9	2,8	2,6	3,0	2,2	2,8	2,7	3,1
Průměrná míra inflace	%	4,7	1,8	0,1	2,8	1,8	2,2	1,8	2,2
Zaměstnanost (VŠPS)	růst v %	0,4	(0,8)	-0,7	-0,6	0,4	0,4	0,2	0,2
Míra nezaměstnanosti (VŠPS)	průměr v %	.	7,3	7,8	8,3	7,9	7,5	8,2	8,1
Objem mezd a platů	růst v %, b.c.	6,9	8,5	5,2	4,9	5,0	5,3	6,3	6,3
Podíl BÚ na HDP	%	-5,4	-5,6	-6,3	-5,2	-3,6	-3,5	-5,0	-3,9

Údaje o růstu zaměstnanosti za rok 2002 jsou uvedeny v závorce vzhledem k metodické změně ve Výběrovém šetření pracovních sil.

C.1 Ekonomický výkon¹

Meziroční růst české ekonomiky již pět čtvrtletí neklesl pod čtyřprocentní hranici. Struktura růstu je z perspektivního pohledu velmi příznivá - je tažen zejména investicemi a vývozem zboží.

Tempo mezičtvrtletního růstu sezónně vyrovnaného HDP je podle odhadu ČSÚ stabilní. V 1. čtvrtletí 2005 činilo 1,1 % proti 1,0 % ve 4. čtvrtletí 2004.

V nejbližším období budou odeznívat některé jednorázové efekty plynoucí ze vstupu České republiky do EU. Snižuje se dynamika vývozu i dovozu a fixního kapitálu.

Očekáváme pokračování procesu vyrovnávání ekonomické úrovně se sousedními vyspělými státy EU. Ekonomický růst bude postupně podpořen navrhovaným poklesem daňové zátěže, v delším horizontu pak realizací vládou připravované strategie hospodářského růstu.

Vzhledem ke skutečnosti, že prognóza je vstupem pro úvahy o státním rozpočtu a s ohledem

¹ Ve srovnání s údaji publikovanými 10. března 2005 ČSÚ revidoval předběžné čtvrtletní odhady růstu HDP za všechna čtvrtletí roku 2003 i 2004. Hlavním důvodem této revize bylo sladění odhadů za rok 2003 s údaji semidefinitivních ročních národních účtů. Dalším důvodem zpřesnění byly aktualizované výsledky čtvrtletního statistického šetření v podnikatelské sféře z dubna 2005.

Revize snížila tempo růstu HDP za rok 2003 z 3,7 % na 3,2 % s tím, že se snížilo tempo růstu všech složek domácí poptávky. Tempo růstu HDP za rok 2004 bylo naopak zvýšeno ze 4,0 % na 4,4 %, přičemž příspěvek zahraničního obchodu k růstu HDP byl upraven z 1,1 p.b. na 1,7 p.b.

na rizika plynoucí z nadhodnocení růstu (viz např. permanentní snižování projektovaného růstu EU-15), přikládáme se pro rok 2006 spíše k opatrnější prognóze.

Meziroční přírůstek reálného HDP v 1. čtvrtletí 2005 dosáhl 4,4 % (v souladu s odhadem v dubnové predikci). Za celý rok 2005 očekáváme přírůstek reálného HDP o 4,0 % (odhad neměníme). V následujícím roce očekáváme zachování růstové dynamiky na stejné úrovni (proti odhadu 4,1 %).

Meziroční růst reálných výdajů domácností na finální spotřebu se v 1. čtvrtletí 2005 zpomalil na 1,4 % (proti 2,9 %). Zároveň nízké úrokové sazby podporovaly tendence domácností investovat do nákupu vlastního bydlení, což jim odčerpávalo část disponibilních příjmů. Růst objemu hypotečních úvěrů o cca pětinu zvyšuje dlouhodobě zátěž domácností a krátkodobě snižuje tempo výdajů na konečnou spotřebu. Finální spotřeba domácností by se v roce 2005 měla zvýšit o 2,5 % (proti odhadu 3,5 %).

V dalších letech předpokládáme stabilizaci tempa růstu spotřeby domácností na mírně vyšší úrovni. V roce 2006 by se růst spotřeby domácností měl zrychlit na 3,3 % (proti 3,5 %).

Spotřeba vlády v 1. čtvrtletí 2005 poklesla o 3,8 % (proti poklesu o 3,5 %). Reforma veřejných financí vede k úspornému chování vládních institucí jak z hlediska zaměstnanosti, tak i nákupu zboží a služeb. Ve 2. a 3. čtvrtletí se zde ale projeví jednorázově pořízení nadzvukových letounů pro

C Predikce vývoje makroekonomických indikátorů

armádu ČR.² Předpokládáme, že za rok 2005 dosáhne meziroční růst cca 0,4 % (proti 1,0 %).

V roce 2006 předpokládáme pokles spotřeby vlády o 0,2 % (proti poklesu o 1,4 %).

Objem **hrubé tvorby fixního kapitálu** v 1. čtvrtletí 2005 se zvýšil proti stejnému období předchozího roku o 5,5 % (proti 7,3 %). Celkový přírůstek v roce 2005 dosáhne podle našeho odhadu 5,3 % (proti 7,1 %).

V následujících letech očekáváme stále vysoké tempo růstu investic hlavně v důsledku přílivu přímých zahraničních investic a dobré finanční situace podnikové sféry. Příznivý vývoj zisků podniků se odrazí v zesílené investiční aktivitě, která by měla být převážně proexportně orientována. Zároveň předpokládáme, že zahraniční vlastníci v ČR reinvestují podstatnou část zisků. Zvyšující se příspěvky z fondů EU poplynou převážně do infrastrukturních investic. Pro rok 2006 predikujeme přírůstek ve výši 5,6 % (proti 7,1 %).

V roce 2004 bylo po 5 letech poprvé dosaženo pozitivního příspěvku **zahraničního obchodu** k růstu HDP, a to ve výši 1,7 p.b. (proti 1,1 p.b. před revizí dat). I v dalších letech počítáme s udržení kladného příspěvku při zvyšování podílu obrátu zahraničního obchodu na HDP. Pro rok 2005 odhadujeme příspěvek salda zahraničního obchodu k růstu HDP 1,2 p.b. (proti 0,3 p.b.), v roce 2006 pak 0,5 p.b. (proti 0,6 p.b.).

Největší rizika pro udržení pozitivního vývoje ekonomického výkonu vidíme v oblasti vnějšího okolí české ekonomiky. Výraznější zvolnění dynamiky HDP a dovozů zemí EU by mohlo zhoršit bilanci zahraničního obchodu. Další růst cen ropy by se projevil ve zhoršení důchodové situace podnikové sféry a se zpožděním by snížil investiční aktivitu.

C.2 Ceny zboží a služeb

Růst hladiny spotřebitelských cen se na počátku roku 2005 v porovnání s rokem 2004 výrazně zpomalil.

Změnu trendu způsobuje především postupné odeznívání dopadu zvýšení nepřímých daní v rámci reformy veřejných financí a harmonizačních daňových úprav, které souvisejí se vstupem České republiky do EU, jakož i zpomalení cenového pohybu na světovém i domácím komoditním trhu surovin a výrobků. Pokles cen domácích zemědělských výrobců, který je patrný od 2. pololetí 2004, ovlivňuje se zpožděním současný pokles cen některých potravin.

Zrychlení inflace se očekává až ve druhé polovině roku, a to především v souvislosti s další úpravou nepřímých daní u cigaret.

Nákladový tlak na růst cen průmyslových výrobců, který byl vytvářen prakticky po celý rok 2004 v souvislosti s růstem cen na světových

komoditních trzích s ropou a kovy, v tomto roce oslabil. Kromě toho je částečně kompenzován zhodnocováním směnného kurzu koruny vůči oběma světovým měnám (za 1. pololetí 2005 v průměru meziroční posílení o 7,9 % vůči EUR a 13,0 % vůči USD). To částečně omezuje především růst cen pohonných hmot a dopravy.

Pro rok 2005 odhadujeme nadále průměrnou míru inflace v intervalu se středem 1,8 % (*predikce se nemění*) při příspěvku administrativních cenových opatření ve výši 1,4 p.b. (proti 1,0 p.b.).

V dalších letech by se vliv administrativních opatření měl přibližně pohybovat na stejné úrovni. Bude záviset na době platnosti vyjednaných výjmek v rámci přístupových jednání s EU a postupném dokončení liberalizace cen na trhu s energiemi.

Pro rok 2006 předpokládáme zvýšení průměrné míry inflace na 2,2 % (*beze změny*). K jejímu nárůstu by mělo přispět i připravované narovnání cen nájemného.

Implicitní deflátor HDP vzrostl v roce 2004 podle revidovaných údajů o 3,0 % (proti 3,7 % před revizí), ve 4. čtvrtletí 2004 meziročně jen o 2,1 % (proti 3,3 % před revizí). Nejdůležitějším faktorem revize byla změna názoru na růst deflátoru importu služeb, který vzrostl ve 4. čtvrtletí o 4,0 % (proti poklesu o 2,7 % před revizí).

Revize měla za důsledek to, že odhad růstu deflátoru HDP za 1. čtvrtletí v dubnové predikci (růst o 3,3 %) byl výrazně nadhodnocen oproti zveřejněné skutečnosti – růst o 2,1 %.

To vede k zásadnímu snížení odhadu pro rok 2005 na 2,2 % (proti 2,7 %), což se projeví i ve snížení dynamiky nominálního HDP (a jeho úrovně) i v následujících letech.

V roce 2006 očekáváme, že se deflátor HDP zvýší o 2,8 % (proti 3,1 %).

C.3 Trh práce a domácnosti

Podle posledních dostupných statistik pokračuje pokles nezaměstnanosti a růst zaměstnanosti. V 1. čtvrtletí 2005 došlo dokonce k zastavení poklesu míry participace. Průměrné mzdy se zvyšují diferencovaně, a to zejména v některých částech nepodnikatelské sféry. Jejich celkový růst však není v protikladu k růstu produktivity.

Vývoj na trhu práce v zásadě se zpožděním odráží posun v cyklické pozici ekonomiky. Dílčím způsobem se projevují i dopady nových opatření. Nadále však přetrvávají některé strukturální problémy, neboť regionálně významné restrukturalizační dopady nejsou řešitelné v krátkém časovém horizontu vzhledem k jejich rozsahu, infrastruktuře a skladbě pracovní síly a poptávky. Dosud přijaté legislativní úpravy nemotivují problémové segmenty populace k aktivnímu přístupu k hledání práce.

² Tato položka se v národních účtech ve stejném období projeví i v dovozu zboží, takže neovlivní dynamiku HDP.

Zaměstnanost (v metodice VŠPS)

Růst zaměstnanosti podle všech typů statistik lze přičítat jednak příznivým podmínkám v ekonomickém cyklu, aktivní podpoře zaměstnanosti a přímým i navazujícím dopadům přímých zahraničních investic. Určitý vliv může mít i nová úprava zákona o zaměstnanosti, jež umožňuje zkrácené legální pracovní výdělků např. nezaměstnaným a matkám na mateřské dovolené. Zaměstnanost v 1. čtvrtletí 2005 vzrostla nejvýrazněji v sekundárním sektoru (nejvíce ve stavebnictví a zpracovatelském průmyslu), z terciárního sektoru byl nejvyšší přírůstek ve školství.

V 1. čtvrtletí 2005 se zvýraznil přírůstek zaměstnanců, pokračoval pokles počtu podnikatelů, zejména u osob pracujících na vlastní účet.

U míry participace (poměr pracovní síly k obyvatelstvu ve věkovém rozmezí 15-64 let) se v 1. čtvrtletí zastavil dlouhodobý pokles. Z hlediska věkových kategorií se na tomto pozitivním vývoji podílely nejvýrazněji osoby nad 50 let vzhledem k prodlužování důchodového věku.

V letech 2005 i 2006 očekáváme vzhledem k růstové fázi ekonomiky i trvajícím různým formám aktivní podpory tvorby pracovních míst mírný růst zaměstnanosti o 0,4 % (proti 0,2 %).

Nezaměstnanost³ (podle registrace na úřadech práce)

Pokračující snižování počtu nezaměstnaných má převážně cyklický charakter. Nelze však pominout ani výsledky programů aktivní politiky zaměstnanosti (APZ), zaměřené zejména na problémové oblasti a skupiny osob. Přes mnohá opatření neklesá počet dlouhodobě nezaměstnaných a jejich podíl na celkové nezaměstnanosti stále roste. Problémy do budoucna zakládá jejich nárůst zejména v nízkých věkových kategoriích.

Očekáváme, že počet nezaměstnaných bude v roce 2005 dále se sezónními výkyvy mírně klesat. Efekty ekonomického růstu a APZ by měly převážit nad strukturálními nedostatky trhu práce. Bez realizace úprav systému sociálních dávek s cílem maximální motivace k práci se však strukturální problémy trhu práce nepodaří výrazně omezit.

Regionální rozdíly v míře nezaměstnanosti budou přetrvávat zejména vzhledem ke kvalifikačnímu nesouladu v nabídce a poptávce po pracovní síle v problémových regionech. Rozdíly by

se však vzhledem k diferencované podpoře tvorby pracovních příležitostí a aktivního přístupu úřadů práce zvětšovat neměly.

V roce 2005 vzhledem k uvedeným faktorům předpokládáme mírný pokles míry nezaměstnanosti na koncových 9,8 % (proti 10,0 %) s průměrem 9,8 % (proti 10,0 %), v roce 2006 by pak tyto indikátory měly dosáhnout hodnoty 9,5 %, resp. 9,4 % (proti 9,7 %).

Domácnosti (v metodice národních účtů v běžných cenách)

Mírné zpomalení růstu objemu mezd a platů v rámci národních účtů při růstu počtu zaměstnanců může indikovat zvýšení zaměstnanosti osob s nižšími průměrnými mzdami. Oproti roku 2004 zrychlený přírůstek objemu přijímaných sociálních dávek je důsledkem zejména meziročně citelně vyšší valorizace důchodů a růstu počtu invalidních a starobních důchodů. Dávky nemocenského pojištění meziročně klesají. Je zajímavé, že doba nemocnosti je setrvale nejnižší v oblastech s vyššími příjmy a naopak delší v oblastech s vyšší nezaměstnaností.

Meziroční zvýšení výdajů domácností na konečnou spotřebu v 1. čtvrtletí 2005 bylo podle předběžných údajů proti růstu disponibilních příjmů i předcházejícímu vývoji citelně nižší. Tento vývoj by mohl po potvrzení indikovat nastupující změnu ve spotřebním i úsporném chování domácností. Konzistentně se zpomalením růstu spotřeby vzrostly podle metodiky národních účtů hrubé úspory. Nadále však trvá trend cca 30% růstu úvěrů domácnostem.

Růst průměrných nominálních mezd v podnikatelské sféře byl v zásadě kontinuální v závislosti na ekonomické situaci firem. Úprava tarifního systému a zvýšení mezd ozbrojeným složkám od počátku roku přispělo k výraznějšímu přírůstku průměrné mzdy v nepodnikatelské sféře.

Růst výdajů na spotřebu domácností v roce 2005 předpokládáme vzhledem k předběžným výsledkům za 1. čtvrtletí výrazněji nižší proti předchozí predikci – o 4,0 % (proti 5,3 %).

Nominální přírůstek objemu mezd a platů pro rok 2005 předpokládáme ve výši 5,0 % (proti 6,3 %), v roce 2006 by měl vzrůst na 5,3 % (proti 6,3 %).

Růst objemu přijatých sociálních dávek by v roce 2005 měl dosáhnout 5,7 % (proti 6,0 %), v roce 2006 potom 5,4 % (beze změny).

C.4 Vztahy k zahraničí (v metodice souhrnné platební bilance)

Podíl deficitu běžného účtu na HDP se do 3. čtvrtletí 2004 pohyboval přes 6 % HDP. Zlepšování tohoto ukazatele až na 4,1 % v 1. čtvrtletí 2005 bylo dáno výrazným snížením deficitu obchodní bilance. Mírně se snížil přebytek bilance služeb, rovněž schodek bilance výnosů zaznamenal

³ V průběhu roku 2004 zavedlo MPSV novou metodiku výpočtu míry registrované nezaměstnanosti. Predikce je založena na časové řadě podle původní metodiky. Nový způsob výpočtu nemění ekonomickou podstatu jevu ani systém přiznávání sociálních dávek a jako takový nebude mít zásadní vliv na objem sociálních transferů, který prognóza vývoje nezaměstnanosti implikuje.

C Predikce vývoje makroekonomických indikátorů

meziročně pouze nepatrnou změnu, svým objemem a předpokládaným postupným růstem však bude v následujících letech určovat deficit BÚ.

Deficit **obchodní bilance** na bázi 12měsíčních klouzavých úhrnů se od maxima v dubnu 2001 (136,4 mld. Kč) téměř plynule snižoval i přes zhodnocování kurzu koruny a růst dolarových cen ropy. V měsících po vstupu do EU došlo k rychlému snižování deficitu a v dubnu 2005 se saldo dostalo poprvé do přebytku (11,2 mld. Kč).

Přes tento dosud pozitivní vývoj neočekáváme další rychlé zlepšování obchodní bilance v následujících měsících. V negativním smyslu ovlivní bilanci především ceny ropy, které se stále udržují na vysoké úrovni a přesahují všechny dosavadní předpovědi. Proti původním očekáváním se vyvíjí i exportní trhy v souvislosti s nízkým růstem ekonomik západoevropských států. Růst exportních trhů odhadujeme v roce 2005 na 4,3 % (*proti 7,3 %*). Rovněž odhadovaný růst exportní výkonnosti, která vystihuje konkurenceschopnost tuzemských výrobců na zahraničních trzích, se proti roku 2004 poměrně výrazně sníží (z 14,8 % na 8,6 %) vlivem odeznění některých jednorázových pozitivních efektů spojených se vstupem do EU. Nemalou zátěží pro obchodní bilanci jsou i ceny ropy, které by měly vést k rekordnímu deficitu ve skupině minerálních paliv, který by měl dosáhnout cca 95 mld. Kč.

Vývoj směnného kurzu na úroveň cca 30 CZK/EUR nepředstavuje při stávající struktuře obchodní výměny pro obchodní bilanci žádné riziko a meziroční zhodnocení proti USD (o 15,3 %) přispívá ke zlepšení bilance. Kurzový vývoj v roce 2005, kdy očekáváme v průměru výraznější posílení koruny proti euru i dolaru, by neměl ohrozit konkurenceschopnost českého zboží, protože reálný směnný kurz vůči Německu se stále nachází pod dlouhodobým trendem (viz graf 4.2).

S ohledem na naznačené tendence by výsledkem mělo být pouze mírné zlepšení salda obchodní bilance na 6 mld. Kč (*proti vyrovnané bilanci*), v roce 2006 by se přebytek měl zvýšit na cca 38 mld. Kč (*proti 48 mld. Kč*). Stále vysoký deficit ve skupině minerálních paliv by měl být více než kompenzován očekávaným oživením ekonomického růstu v západoevropských státech.

V přebytku se udržuje **bilance služeb**, lepší se výsledky bilance cestovního ruchu a dopravy však nepřevyšují rostoucí schodek tzv. ostatních služeb. S postupným oživováním v původních zemích EU by mělo dojít k zlepšování bilance služeb v oblasti cestovního ruchu i dopravy.

V posledních dvou čtvrtletích se zastavil nárůst schodku **bilance výnosů**, která zahrnuje reinvestované i repatriované zisky zahraničních investorů, přesto se dá očekávat spíše prohlubování deficitu vzhledem ke stálému přílivu přímých zahraničních investic a s ním souvisejícím odlivem zisků.

V **bilanci běžných převodů a kapitálového účtu**, ve kterých jsou zahrnuty odvody a příjmy ve vztahu k rozpočtu EU, je od roku 2004 ČR čistým příjemcem plateb.

V roce 2005 očekáváme, že podíl schodku běžného účtu na HDP dosáhne 3,6 % (*proti 5,0 %*), predikce na rok 2006 činí 3,5 % HDP (*proti 3,9 % HDP*). Tato úroveň by neměla představovat makroekonomické riziko vzhledem k tomu, že deficit je z podstatné části tvořen reinvestovaným ziskem.

C.5 Úspory a investice

V roce 2004 došlo k obratu v nepříznivém trendu poklesu podílu hrubých národních úspor na HDP. Tento nepříznivý jev se zastavil vlivem zvýšené tvorby úspor v sektorech nefinančních institucí a vlády.

Z hlediska podílu jednotlivých sektorů na deficitu běžného účtu platební bilance (podle rozdílu mezi úsporami a investicemi) se podařilo díky opatřením v oblasti veřejných rozpočtů v roce 2004 zastavit zhoršování pozice sektoru vlády. Hlavní zlepšení nastalo u finančních a nefinančních institucí, jejichž příspěvek k deficitu běžného účtu by se měl snížit z 4,8 p.b. v roce 2002 na 1,2 p.b. v roce 2005.

C.6 Demografie⁴

ČSÚ zveřejnil předběžné údaje o populační struktuře ke konci roku 2004. Vedle pozitivních odchylek proti demografické projekci, jako je mírně vyšší porodnost a nižší úmrtnost, se projevuje mírně nižší počet obyvatel ve věkové skupině 20 – 59 let, který byl zřejmě způsoben nepříznivou věkovou strukturou migrace.

Z hlediska zdrojů pracovní síly je současná demografická struktura zjevně nejpříznivější v celé historii doložené údaji o vývoji populace, přičemž vrcholu bylo pravděpodobně dosaženo již v roce 2003 (viz graf 6.1).

Z dynamického pohledu jsme svědky počátku procesu stárnutí obyvatelstva. Podíl mladých věkových kategorií se bude nadále snižovat. Příčinou je minulá i současná extrémně nízká míra porodnosti, která souvisí nejen se změnou životního stylu, ale i s velmi obtížnou dostupností bydlení pro mladé rodiny. Naopak počet i podíl seniorů v populaci poroste v důsledku demografické struktury a prodlužování střední délky života. Nepříznivý vývoj může být pouze částečně přitlumen imigrací. Demografický vývoj představuje riziko pro vývoj ekonomiky ve středním a dlouhém období.

Ke zmírnění nepříznivých efektů stárnutí obyvatelstva na veřejné rozpočty byla přijata opatření typu parametrické reformy. Bylo odstraněno zvýhodnění předčasných a znevýhodnění

⁴ Zpracováno na základě demografické projekce ČSÚ z konce roku 2003.

opožděných odchodů do starobního důchodu. Do roku 2013 je legislativně ošetřeno postupné prodlužování zákonného věku odchodu do důchodu. V rámci reformy veřejných financí byly provedeny další změny – zrušení dočasně krácených předčasných důchodů, valorizace důchodů pouze v zákonem požadované výši apod.

Přesto se od konce roku 2003 počet starobních důchodců opět zvyšuje (viz graf 6.4). V budoucnosti se budou vzhledem ke stárnutí obyvatelstva deficitní tendence na důchodovém účtu v tradičním průběžném systému dále prohlubovat.

Proto byla vytvořena společná komise expertů a zástupců parlamentních stran, která by měla připravit návrh racionálního a politicky průchodného řešení důchodové reformy. První výstup této komise byl zveřejněn na konci června 2005.

C.7 Úrokové sazby

Od dubna 2005 jsou základní sazby nastaveny takto: 2T repo sazba na 1,75 %, diskontní sazba na 0,75 % a lombardní sazba na 2,75 %.

V posledním čtvrtletí 2004 došlo ke zpomalování inflace, které pokračuje i v 1. polovině roku 2005. Dubnová prognóza ČNB znamenala snížení predikce inflace proti prognóze lednové. Za hlavní protiinflační rizika ČNB považovala působení měnového kurzu a zhoršený výhled hospodářského vývoje hlavních obchodních partnerů. Na všechny tyto faktory ČNB v dubnu reagovala uvolněním měnové politiky, resp. snížením základních úrokových sazeb, které se tak o 0,25 p.b. dostaly pod úroveň sazeb ECB. Jelikož v roce 2005 očekáváme jen nízkou míru inflace, pohybující se okolo dolní hranice cílového pásma, nebude vznikat velký prostor pro zvyšování úrokových sazeb. Ovšem v 2. polovině roku 2006 již lze jejich mírný nárůst předpokládat.

Výnosová křivka mezibankovních úrokových sazeb PRIBOR se v roce 2005 posunula na nižší úroveň a zmírnila svůj sklon. Mírný až nulový sklon křivky je na jedné straně charakteristický pro nízké úrovně úrokových sazeb, na druhé straně signalizuje, že finanční trhy ani v blízké budoucnosti neočekávají nárůst úrokových sazeb. Průměrná hodnota tříměsíční sazby PRIBOR v 1. čtvrtletí 2005 dosáhla 2,3 % (v souladu s predikcí). V letech 2005 i 2006 ji odhadujeme na úrovni 1,9 % (proti 2,1 %, resp. 2,4 %).

Výnos do doby splatnosti 10letých státních dluhopisů pro konvergenční účely⁵, který je výrazně ovlivňován rozsahem emisí státních dluhopisů, včetně emise eurobondů, a také obchodováním dluhopisů na světových trzích, udržuje již od poloviny minulého roku klesající trend. V 1. čtvrtletí roku 2005 se pohyboval okolo průměrné hodnoty

⁵ ČNB harmonizovala metodiku sledování dlouhodobých úrokových sazeb tak, aby odpovídala jejich vykazování při plnění příslušného Maastrichtského kritéria.

3,6 %. Roční průměr za rok 2005 odhadujeme na 3,3 % (proti 3,6 %), za rok 2006 na 3,4 % (proti 4,3 %).

V převážné části predikovaného období se klientské úrokové sazby⁶ udrží na nízké úrovni. Současné hodnoty setrvávají až do druhé poloviny roku 2005. V 1. polovině roku 2006 již očekáváme jejich mírný vzestup. Průměrné sazby z vkladů domácností dosáhly v 1. čtvrtletí 2005 1,36 % a předpokládáme jejich setrvalou úroveň i ve zbývající části roku. Úrokové sazby z celkového stavu úvěrů nefinančním podnikům v 1. čtvrtletí dosáhly hladiny 4,6 %, v roce 2005 předpokládáme 4,5 %. Jde o odhady podle nové metodiky, z toho důvodu vyšší míra nejistoty je dána krátkodobou zkušeností.

C.8 Vládní sektor

(v metodice GFS - Government Finance Statistics Mezinárodního měnového fondu)

Výsledkem aktualizace dat o hospodaření jednotlivých segmentů vládního sektoru za rok 2004 byly jen mírné změny vykazovaných indikátorů. Ve srovnání s dubnovými údaji se celkový deficit (vč. čistých půjček) zvýšil o 0,3 mld. Kč, tj. na -90,7 mld. Kč (proti -90,4 mld. Kč) a činil 3,3 % HDP. Deficit očištěný o čisté půjčky a dotace transformačním institucím (fiskální cílení) ve srovnání s předběžnými daty z dubna vzrostl o 1,7 mld. Kč na 78,0 mld. Kč, tj. 2,8 % HDP.

Výše uvedené zpřesnění výsledků hospodaření veřejných rozpočtů bylo způsobeno změnami na příjmové a výdajové straně pouze u těchto subjektů:

- ke zhoršení salda došlo u výsledků hospodaření Národního fondu, který při nezměněné výši předběžných příjmů navýšil výdaje na programy kofinancované z fondů EU.
- Fond národního majetku a Pozemkový fond naopak navýšily příjmy bez výraznější změny výdajů, což způsobilo mírné zlepšení jejich výsledků hospodaření.

Z porovnání výše uvedených údajů v metodice fiskálního cílení je zřejmé, že saldo vládního sektoru bylo o 2,3 p.b. nižší, než se očekávalo. Zčásti byl tento vývoj ovlivněn metodologickou změnou. Nová rozpočtová pravidla totiž poprvé v tomto roce umožnila v neomezené výši převod nevyčerpaných prostředků organizačních

⁶ Od ledna 2004 ČNB zavedla novou metodiku sledování harmonizovaných úrokových sazeb peněžních finančních institucí vůči klientům podle závazného pokynu ECB. Zpětná rekonstrukce některých údajů počíná lednem 2001. Pro potřeby analýzy a následnou predikci vývoje klientských úrokových sazeb z celkových stavů úvěrů a vkladů nefinančních sektorů jsme provedli vlastní propočty z podkladů ČNB. Proto je v navazujících tabulkách a grafech uvedena přetržka upozorňující na změnu metodiky

C Predikce vývoje makroekonomických indikátorů

složek státu do rezervních fondů. Jejich výše činila 29,0 mld. Kč; uspořené prostředky mohou být použity na posílení výdajů v dalších letech. Jelikož zahrnutí této částky do výdajů roku 2004 by výrazně zkruslilo výsledky hospodaření vládního sektoru, doporučuje metodologie GFS 1986 (stejně jako metodologie ESA 95 – relevantní pro výpočet Maastrichtských kritérií) ze salda vyloučit rozdíl mezi nevyčerpanými prostředky převedenými do rezervních fondů organizačních složek státu a použitím prostředků rezervních fondů z minulých let. Provedení této úpravy vedlo v roce 2004 ke zlepšení deficitu vládního sektoru o 24,7 mld. Kč.

Z hlediska výsledků vládního sektoru se dosažení nižšího deficitu, než bylo původně stanoveno pro fiskální cílení, může prvotně jevit jako pozitivní, nicméně svědčí spíše o prostoru pro zkvalitňování rozpočtového procesu.

Podíl příjmů vládního sektoru na HDP ve srovnání s rokem 2003 mírně klesl a dosáhl 39,6 % HDP. Konsolidovaná daňová kvóta se v roce 2004 meziročně nezměnila a činila 35,0 % HDP, zvýšil se podíl nepřímých daní. Ve srovnání s rokem 2003 se snížil podíl celkových výdajů vládního sektoru na HDP o 1,8 p.b. a činil 42,9 %.

Pozitivní vývoj zaznamenala běžná bilance, která se ve srovnání s rokem 2003 zlepšila o 1,5 p.b. a dosáhla přebytku 25,1 mld. Kč, tj. 0,9 % HDP. Vyrovnanost běžné bilance je jednou z podmínek zdravých veřejných financí; kapitálové výdaje by měly být financovány až z přebytku běžné bilance. Ke zlepšení došlo také u schodku primární bilance (o 1,9 p.b.), která činila 2,4 % HDP. Výše uvedené výsledky dokladují zmírnění fiskální expanze.

Dluh vlády dosáhl 659,4 mld. Kč – tedy 24,0 % HDP. Vládní dluh je i nadále generován zejména deficitem státního rozpočtu. Jeho snížení bylo hlavním důvodem meziročního zpomalení dynamiky růstu vládního dluhu. Ta ve srovnání s rokem 2003 klesla o 5,2 p.b. a činila 19,2 %. Ve struktuře zadluženosti si nejvyšší váhu zachovává státní dluh (89,1 %), který roste rychleji než vládní dluh. Z hlediska podílu ostatních segmentů na celkové zadluženosti nedochází k výrazným změnám: následují územní samosprávné celky (jejich dluh vzrostl meziročně o 6,2 mld. Kč), státní fondy a zdravotní pojišťovny.

K výraznějším změnám oproti dubnové predikci nedošlo ani v odhadech pro rok 2005: celkový deficit vládního sektoru včetně čistých půjček by měl dosáhnout 85,8 mld. Kč (*proti 86,0 mld. Kč*), resp. 2,9 % HDP. Ke zlepšení odhadů příjmové strany došlo u Fondu národního majetku (navýšení inkasovaných příjmů za privatizaci Telecomu) o 17,6 mld. Kč, které díky zachování odhadů výdajové strany zlepšilo v plné výši jeho konečný výsledek hospodaření. Naopak negativně se do odhadovaných výsledků hospodaření promítlo očekávané zvýšení deficitu Státního fondu dopravní infrastruktury (o 5,3 mld. Kč), u kterého výrazně

navýšení odhadovaných výdajů nebylo plně pokryto zvýšením příjmů. Horší výsledky hospodaření, než tomu bylo v dubnu, očekává také Národní fond spolu se Státním zemědělským intervenčním fondem. Očekávané saldo státního rozpočtu (bez operací Národního fondu)⁷ se v důsledku navýšení úhrady ztráty ČKA a. s. zvýší a bude činit -107,7 mld. Kč.

Odhadovaný deficit pro fiskální cílení (bez zahrnutí čistých půjček a dotací transformačním institucím) meziročně stoupne o 1,8 p.b. na 4,6 % HDP, tj. 135,2 mld. Kč. Příčinou tohoto vývoje jsou vysoké privatizační příjmy (ve srovnání s rokem 2004 vzrostou více než šestinásobně), o které se tento ukazatel očišťuje.

Meziroční růst příjmů bude rychlejší než v roce 2004 a bude činit 15,1 %. Složená daňová kvóta meziročně vzroste o 0,1 p.b. na 35,1 % HDP. Ve srovnání s rokem 2004 ale poměrně výrazně zrychlí dynamika růstu výdajů (o 10,3 p.b.) na 13,6 %.

Z očekávaných výsledků vyplývá, že výdajové rámce stanovené v Koncepci reformy veřejných rozpočtů by měly být dodrženy. Nicméně deficit běžné bilance se ve srovnání s rokem 2004 zhorší o 2,2 p.b. a její záporné saldo bude činit 1,3 % HDP. Deficit primární bilance se meziročně také zvýší (o 2,2 p.b.) na 4,6 % HDP.

Očekávaný dluh vlády se předpokládá 774,4 mld. Kč, v porovnání s rokem 2004 se zvýší o 2,5 p.b. na 26,5 % HDP. Dynamika růstu vládního dluhu se meziročně sníží (o 1,8 p.b.) na 17,4 %. Podíl státního dluhu⁸ na celkovém veřejném zadlužení dále poroste a podle našich odhadů dosáhne 89,8 %. Oproti dubnové prognóze dochází k jeho růstu díky navýšení úhrady ztráty ČKA. Dynamika růstu státního dluhu bude vyšší než u vládního dluhu (o 1,9 p.b.). Vývoj vládního a zejména pak státního dluhu v delším časovém horizontu vykazují růstové tendence a s nimi spojený výrazný růst nákladů dluhové služby. Z hlediska váhy mají na celkovém vládním dluhu druhý nejvyšší podíl územní samosprávné celky, u kterých se však růst zadlužení v roce 2005 meziročně také zpomalí. Naopak meziročně se zvýší dluh mimorozpočtových fondů, zejména Státního zemědělského intervenčního fondu. Nejméně zatěžují vládní dluh zdravotní pojišťovny. Jejich závazky vůči zdravotnickým zařízením sice nejsou součástí dluhu, ale přesto je nadále pokládáme za jedno z rizik budoucího vývoje dluhu veřejných financí.

⁷ V metodologii GFS 1986 je deficit SR navýšen o 28,2 mld. Kč v důsledku úhrady ztráty ČKA na základě Zákona o státním dluhopisovém programu na úhradu části ztráty ČKA, vzniklé přebíráním nebonitních aktiv v letech 1991 až 2003.

⁸ Součástí státního dluhu je předpokládaná úhrada ztráty ČKA ve výši 28,2 mld. Kč.

Box C.8: Změna zveřejňovaných druhů sald vládního sektoru

S cílem zjednodušit pro odbornou i širší veřejnost porozumění fiskální situaci ČR budou v publikaci *Makroekonomická predikce ČR zveřejňovány v metodologii GFS 1986 následující ukazatele:*

1. Saldo vládního sektoru včetně čistých půjček

Tento ukazatel má přímou vazbu na vykazování deficitu dle národní metodiky a na úrovni jednotlivých složek veřejných rozpočtů poměrně přesně vyjadřuje vazbu na změnu dluhu oproti předešlému roku (zjednodušeně platí: starý dluh +/- změna stavu peněžních prostředků +/- změna dluhu +/- ostatní změny = nový dluh). Saldo celkového hospodaření veřejných rozpočtů zahrnuje i některé příjmy a výdaje spojené pouze se změnou struktury finančních aktiv. Finanční aktiva představují finanční majetek (akcie, majetkové cenné papíry, dlužné cenné papíry k obchodování, ostatní cenné papíry), pohledávky a peníze. Operacemi s finančními aktivy, které zachycují pouze přeměnu jednoho finančního aktiva v jinou formu finančního aktiva s vlivem na výši celkového salda veřejných rozpočtů jsou např. poskytování půjček jako akt rozpočtové politiky, kdy se peníze mění v pohledávku za daným subjektem nebo nákup akcií a jiných cenných papírů opět z důvodu hospodářské politiky státu.

2. Saldo vládního sektoru očištěné o čisté půjčky a dotace transformačním institucím (fiskální cílení)

Toto saldo je nejvíce relevantní pro posuzování charakteru fiskální politiky, neboť nejvěrněji zachycuje míru fiskální expanze nebo restriktce a tudíž i úsilí vlády o snižování deficitu. Z tohoto důvodu bylo takto definované saldo zvoleno jako základní indikátor pro fiskální cílení a definování střednědobých výdajových rámců, které byly navrženy v rámci reformy veřejných rozpočtů. Toto saldo představuje celkové saldo očištěné o operace finančního charakteru (např. o poskytnuté půjčky nebo splátky dříve poskytnutých půjček a operace týkající se nákupu a prodeje finančního majetku, příjmy z privatizace) a dále o dotace tzv. transformačním institucím, tj. úhradu ztrát ČKA/KoB ze státního rozpočtu a o dotace z FNM pro finanční skupinu ČKA/KoB a Českou inkasní. Cílem těchto úprav je očistit saldo na příjmové i výdajové straně o finanční operace a operace jednorázového dočasného charakteru (především náklady spojené se stabilizací transformující se ekonomiky), navíc bez přímého vlivu na agregátní poptávku. Ukazatel očištěný o jednorázové příjmy (např. příjmy z privatizace, splátka ruského dluhu) a o jednorázové/dočasné výdaje (dotace transformačním institucím), které jsou v daném roce již předurčeny minulými rozhodnutími vlády, poskytuje možnost hodnotit trendový vývoj v oblasti veřejných financí.

Doposud zveřejňované saldo vládního sektoru bez čistých půjček lze získat následujícím výpočtem:

Konsolidované saldo vládního sektoru vč. čistých půjček (Tabulka 8.3: Vládní sektor – saldo a dluh) + Čisté půjčky (Tabulka 8.2: Vládní sektor – výdaje)

Ani jeden z těchto ukazatelů nelze ztotožňovat s Maastrichtským kritériem pro deficit. Relevantní metodologií pro vykazování deficitu i dluhu v souladu s Maastrichtskými kritérii je národní účetnictví (European System of Accounts – ESA 95)- viz Tabulka 8.6 Vládní deficit a vládní dluh podle Maastrichtu.

C.9 Světová ekonomika

Růst světové ekonomiky v 1. pololetí 2005 vykazuje zmírnění proti předchozímu roku; to platí o USA, Japonsku i EU. Nejrychleji roste Čína a další asijské ekonomiky. Riziko pro oživení představují především vysoké ceny surovin, zejména ropy, které koncem června dosahují nominálně nejvyšší úrovně v historii.

Americká ekonomika vzrostla za rok 2004 o 4,4 % a o 3,7 % meziročně v 1. čtvrtletí 2005. Růst zůstává solidní i při mírném zpomalení spotřeby, způsobeném mimo jiné rostoucí cenou energie. Riziko nadále představuje stále rostoucí deficit běžného účtu, který se za 1. čtvrtletí zvýšil na celoroční ekvivalent 6,4 % HDP, doprovázený stále

vysokým deficitem rozpočtu. Na cenové tlaky, způsobené rostoucími náklady vstupů, reagovala centrální banka úpravou úrokových sazeb až na současná 3,25 %. Rostoucí úrokový diferenciál vedl ve 2. čtvrtletí, společně se slabým výkonem eurozóny, ke zhodnocení dolaru vůči euru.

Růst v USA v roce 2005 odhadujeme na 3,5 % (*beze změny*), v roce 2006 očekáváme 3,3 % (*beze změny*).

Ekonomický výkon **eurozóny** nese výraznější známky zpomalení. HDP v EU-12 se v roce 2004 zvýšil o 2,0 %, v 1. čtvrtletí 2005 se zpomalil na 1,3 % (*proti 1,5 %*). Růst je nadále tažen především exportem, zatímco stagnující tendenci má spotřeba

domácností. To platí zejména v Německu, kde slabá soukromá spotřeba souvisí se stavem trhu práce (v březnu nezaměstnanost v SRN dosáhla rekordních 12 %). Obavy obyvatelstva ze zahájených reforem naopak odráží vysoká míra úspor. Nicméně vlivem vysokého růstu exportu vzrostla německá ekonomika v 1. čtvrtletí nejrychleji za poslední čtyři roky. Do recese se však dostala italská ekonomika a potíže má také Nizozemí.

Řada ekonomik eurozóny nedodržela v roce 2004 tříprocentní strop deficitu veřejných financí, vyžadovaný Paktem stability a růstu. Pakt byl následně modifikován směrem k určitému uvolnění. Červnový summit EU, který nedosáhl dohody o novém unijním rozpočtu, přirozeně nepřispěl ke zlepšení obrazu unijní ekonomiky a důsledkem bylo zřejmě i oslabení společné evropské měny.

Pro rok 2005 snižujeme pro EU-12 odhad růstu na 1,5 % (proti 1,7 %), pro rok 2006 pak na 1,8 % (proti 2,0 %). V SRN předpokládáme tempa růstu 1,2 %, resp. 1,6 % (beze změny).

Přestože **středoevropské ekonomiky** mají dlouhodobě vyšší dynamiku než západní Evropa, i zde se projevuje jistá decelerace.

Slovenská ekonomika zůstává nejrychlejší v regionu; růst v roce 2004 dosáhl 5,5 % a 5,1 % v 1. čtvrtletí 2005. Je i nadále tažen zejména spotřebou domácností; export naproti tomu zpomalil a zhoršil se schodek BÚ. Inflace v roce 2004 dosáhla 7,4 %. V letošním roce, vzhledem k faktickému skončení deregulace cen, poklesla (průměr za leden-květen 2,7 %) a očekává se kolem 3 %. Velmi vysoká (okolo 18 %) je stále nezaměstnanost, která má navíc výraznou strukturální dimenzi, přičemž tvorba nových míst výrazně neposiluje. V roce 2005 předpokládáme růst HDP o 5,1 % (proti 5,2 %), v roce 2006 o 4,9 % (proti 5,0 %).

Růst HDP v Polsku citelně zpomalil. Zatímco v roce 2004 dosáhl 5,4 %, v 1. čtvrtletí 2005 to bylo jen 2,1 % meziročně, což je nejhorší výsledek od podzimu 2002. Zdá se, že se zatím nesplnila očekávání zvýšeného růstového impulsu v podobě zahraničních investic. Zároveň poklesla spotřeba domácností, ovlivněná velmi vysokou nezaměstnaností (těsně pod 20 %). Také zvýšení úroků, kterým banka reagovala na inflační tlaky spojené s vysokým růstem v roce 2004, růst zpomalilo. Pro rok 2005 předpokládáme růst HDP o 3,8 % (proti 4,5 %), v roce 2006 o 4,2 % (proti 4,5 %).

Cena **ropy Brent** dosáhla za rok 2004 roční průměr 38,3 USD/barel. Zvýšená poptávka zvláště v Číně, vysoká úroveň spekulace a nedostatek zdrojů vedou k pokračujícímu napětí na trzích, když nepomohlo ani zvýšení kvót OPECu v červnu. Cena se tudíž drží vysoko (průměr za 1. čtvrtletí 2005 byl 47,6 USD) a postupně vzrostla až k rekordním 60 USD koncem června. Vše nasvědčuje tomu, že tyto faktory zabrání výraznějšímu poklesu ceny a že je třeba dlouhodoběji počítat s cenou ropy nad 45 USD.

Pro rok 2005 jsme proto výrazně zvýšili odhad na 49,3 USD za barel (proti 46,5 USD), pro rok 2006 na 45,9 USD/barel (proti 45,0 USD).

Dolarové světové ceny dalších surovin, zejména kovů, uhlí a koksu a potravin, rovněž dosáhly v průběhu celého roku 2004 vysokých hodnot a jejich další vzestup předpokládáme ještě i v roce 2005. Hlavní příčina vzestupu cen jde na vrub poptávky z Číny, Indie a dalších zemí.

C.10 Mezinárodní srovnání⁹

Porovnání ekonomického výkonu jednotlivých zemí je většinou prováděno pomocí parity kupní síly, což je takový poměr mezi měnami, který vyjadřuje schopnost zakoupit stejný soubor statků v obou zemích.

V roce 2004 HDP České republiky na obyvatele při přepočtu pomocí běžné **parity kupní síly** dosáhl cca 18 500 USD, což odpovídá dosažení cca 65 % ekonomické úrovně eurozóny.

Proces ekonomické konvergence ČR směrem k průměru eurozóny byl ze střednědobého pohledu poněkud nevyrovnaný (viz graf 10.1) vlivem velikých výkyvů v ekonomické dynamice v devadesátých letech. Od roku 2000 však má, podobně jako v ostatních středoevropských ekonomikách, setrvalou tendenci. V roce 2005 by tak česká ekonomika mohla dosáhnout hranice dvou třetin ekonomického výkonu eurozóny a v roce 2006 dostihnout úroveň Portugalska jakožto nejméně rozvinuté země EU-12.

Alternativní přepočet prostřednictvím běžného **směnného kurzu** bere v úvahu tržní ocenění měny jako důsledek ekonomické konkurenceschopnosti a z něho vyplývající různou úroveň cenových hladin. HDP na obyvatele v tomto vyjádření v roce 2004 poprvé přesáhl hranici 10 000 USD. V roce 2005 očekáváme vzhledem k apreciaci koruny, že ČR dosáhne HDP na obyvatele ve výši 12 100 USD, což bude cca 38 % úrovně EU-12.

Podíl směnného kurzu a běžné parity kupní síly vyjadřuje **komparativní cenovou hladinu HDP**. Ta je v České republice i přes nedávné zhodnocení směnného kurzu stále ještě poměrně nízká, v letošním roce by však vzhledem ke zhodnocení směnného kurzu mohla dosáhnout až k 57 % vzhledem k EU-12.

⁹ Srovnání za období do roku 2004 vychází ze statistik OECD a Eurostatu. Od roku 2005 jsou použity vlastní propočty na bázi reálných směnných kurzů.

Vzhledem k tomu, že ve většině přístupujících zemí došlo nebo dochází, podobně jako v ČR k procesu harmonizace národních účtů se standardy Eurostatu, je zatím nezbytné přistupovat k výsledkům těchto propočtů s velkou dávkou obezřetnosti.

D Konsenzuální předpověď

MF ČR pořádá dvakrát ročně setkání institucí, které se zabývají analýzou a prognózováním makroekonomického vývoje ČR – tzv. Kolokvium. Posledního, v pořadí již 19. Kolokvia, které se konalo 18. 5. 2005, se zúčastnilo 19 institucí státní správy (včetně MF ČR), ČNB, tuzemských bankovních ústavů, poboček zahraničních bank, investičních společností i výzkumných pracovišť (viz seznam v boxu).

V rámci této akce zúčastněné instituce předkládají své představy o očekávaném vývoji ekonomiky v běžném a následujícím roce, jejichž shrnutí (konsenzuální předpověď), je reprezentativním přehledem názoru české ekonomické veřejnosti na budoucí vývoj.

Shrnutí předpovědí je uvedeno v tabulce :

Tabulka D.1: Konsenzuální předpověď

		2005				2006			
		květen 2005			červenec 2005 MF ČR	květen 2005			červenec 2005 MF ČR
		m in.	m ax.	konsenzus		m in.	m ax.	konsenzus	
Hrubý domácí produkt	% , s.c.	3,7	4,3	4,0	4,0	3,4	4,2	4,0	4,0
Spotřeba domácností	% , s.c.	2,5	3,6	3,2	2,5	2,5	4,3	3,5	3,3
Spotřeba vlády	% , s.c.	-4,0	3,8	0,7	0,4	-6,8	3,0	-0,3	-0,2
Tvorba fixního kapitálu	% , s.c.	4,0	8,5	6,1	5,3	4,2	9,0	6,0	5,6
Deflátor HDP	růst v %	1,3	4,3	2,7	2,2	1,8	3,8	2,9	2,8
Průměrná míra inflace	v %	1,4	2,1	1,7	1,8	1,6	2,8	2,4	2,2
Zaměstnanost VŠPS	růst v %	0,0	1,0	0,3	0,4	0,0	1,2	0,3	0,4
Míra nezaměstnanosti VŠPS	v %	7,5	8,5	8,1	7,9	7,2	8,6	7,9	7,5
Podíl BÚ na HDP	v %	-5,1	-2,7	-4,0	-3,6	-4,7	-2,6	-3,6	-3,5

Většina institucí potvrzuje tyto základní makroekonomické tendence:

- ekonomický růst ve střednědobém horizontu ve výši okolo 4 %,
- mírně se zrychlující tempo růstu spotřeby domácností, které by však mělo být pomalejší proti růstu HDP,
- ekonomický růst by měl být tažen hrubou tvorbou fixního kapitálu a zlepšováním obchodní bilance,
- poměrně výrazné snížení předpovědí míry inflace, která by se měla pohybovat dosti hluboko pod inflačním cílem ČNB ve výši 3 %,
- mírné zlepšování situace na trhu práce,
- saldo obchodní bilance by již mělo být přebytkové, mělo by dojít i ke snížení podílu deficitu běžného účtu na HDP,
- velký rozptyl předpokládaného vývoje cen ropy (od 37,0 do 52,5 USD/barel ropy Brent v roce 2006)

- přetrvávající nízká úroveň krátkodobých i dlouhodobých úrokových sazeb.

Všeobecně lze shrnout, že naše předpovědi jsou v dobré shodě s ostatními institucemi a v naprosté většině ukazatelů se pohybují v mezích daných prognózami těchto institucí, rozdíly jsou minimální a ve většině případů jsou pod hranicí přesnosti statistických zjišťování.

Významnější odchylky se vyskytují pouze v předpovědích na rok 2005 u spotřeby domácností, kterou MF ČR predikuje na dolní hranici konsenzuální prognózy, u hrubé tvorby fixního kapitálu a u deflátoru HDP. U těchto ukazatelů proběhlo významnější zpřesnění údajů za rok 2004 (a v tom zejména za 4. čtvrtletí), které respondenti neměli k dispozici. Tyto tendence byly potvrzeny i nově publikovanými daty za 1. čtvrtletí 2005.

Box D.1: Respondenti

Pro jarní 19. Kolokvium svůj odhadovaný vývoj některých indikátorů zaslali následující respondenti, jimž tímto děkujeme za spolupráci:

Ministerstvo průmyslu a obchodu,
Ministerstvo práce a sociálních věcí,
Česká národní banka,
ABN AMRO,
CERGE-EI,
Citibank,
Česká spořitelna,
Československá obchodní banka,
HVB Bank,

ING Barings Bank,
Komerční banka,
Liberální institut,
Newton,
Patria Finance,
PPF,
Raiffeisenbank,
WOOD&Company,
Živnostenská banka

E Zhodnocení historie predikcí na MF ČR

Téměř před 10 lety, v listopadu 1995, připravil makroekonomický tým na ministerstvu financí první experimentální publikaci, která shrnovala minulý i očekávaný budoucí vývoj základních ekonomických indikátorů. Byl tak položen základ tradiční publikace, která se postupně stala zdrojem poznání pro širokou českou i zahraniční ekonomickou veřejnost.

Desetiletá nepřetržitá historie pravidelných čtvrtletních predikcí poskytuje kvalitní pramenný materiál pro vyhodnocení jejich úspěšnosti.

E.1 Základní pojmy

Střední vychýlení (AFE – Average Forecasting Error) – indikuje vychýlení prognóz, tj. zda prognózy systematicky „nadstřelují“ či „podstřelují“ proti skutečnosti.

Střední absolutní odchylka (MAE – Mean Absolute Error) – vyjadřuje střední absolutní chybu prognózy proti skutečnosti.

Naivní prognóza je mechanicky vytvořená prognóza, kdy hodnota daného indikátoru za rok $t+1$ je rovna změřené, odhadnuté nebo předpovězené hodnotě tohoto indikátoru za rok t .

Theilův koeficient - (TIE – Theil's Inequality Coefficient) – je syntetickým indikátorem normujícím úspěšnost prognóz v různých podmínkách. Je definován jako podíl středních kvadratických odchylek analyzovaných prognóz a naivních prognóz. Dosahuje hodnoty 0

při absolutní shodě prognózy se skutečností. Hodnoty vyšší než 1 ukazují, že výsledky prognostické činnosti jsou horší oproti naivní prognóze. Nepříjemnou vlastností tohoto indikátoru je fakt, že „penalizuje“ ojedinělý výrazně horší výsledek oproti naivní prognóze, což je také zapotřebí vzít v úvahu při jeho interpretaci.

Horizontem predikce se rozumí čas od publikování predikce do skončení prognózovaného období.

Všechny statistiky byly počítány vůči prvním odhadům publikovaným ČSÚ či ČNB, protože není možné odhadovat rozsah změn minulého vývoje prostřednictvím revizí časových řad, které většinou není možné dezagregovat na složky věcného zpřesnění daného ukazatele a metodických změn.

E.2 Vyhodnocení úspěšnosti predikcí MF

(Kompletní tabulky s numerickými výsledky jsou uvedeny v příloze.)

Při hodnocení predikcí musíme přihlídnout k tomu, že se česká ekonomika v uplynulých 10 letech posunula z transformačního stadia směrem k téměř standardně fungující tržní ekonomice v rámci členství v Evropské unii.

Nesmíme zapomenout ani na výrazný pokrok v popisu ekonomické reality Českým statistickým úřadem, jehož současné instrumentarium lze považovat za zcela odpovídající normám Eurostatu. Vedlejším efektem byly časté a významné revize dat z národních účtů.

To vše mělo za následek vysokou volatilitu časových řad zejména ve druhé polovině 90. let, což ovlivnilo makroekonomické predikce.

Růst nominálního HDP

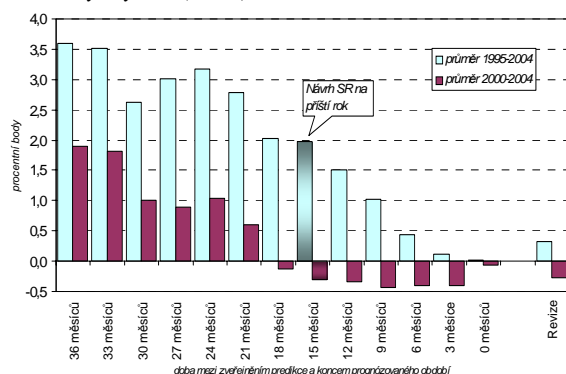
Nominální HDP je z hlediska rozpočtového procesu nejvýznamnějším makroekonomickým indikátorem. Je používán jako jmenovatel poměrových ukazatelů a od velikosti jeho složek jsou odvozovány predikce rozpočtových příjmů.

Zatímco v období let 1995 – 1999 měly predikce tendenci „nadstřelovat“ tempa růstu, za posledních pět let jsou predikce od horizontu

18 měsíců do skončení období téměř nevychýlené. Theilův koeficient je pro všechny horizonty pod jedničkou.

Absolutní odchylky predikcí od 1. publikovaného odhadu se v průběhu let snižují, na čemž se vedle přesnějších odhadů může podílet i postupná stabilizace a větší předvídatelnost chování ekonomického systému.

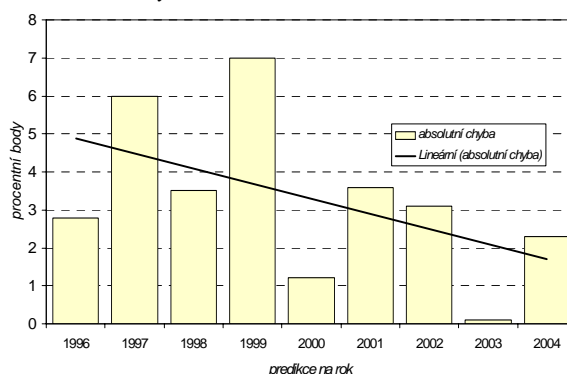
Graf E.2.1: **Růst nominálního HDP**
střední vychýlení (AFE)

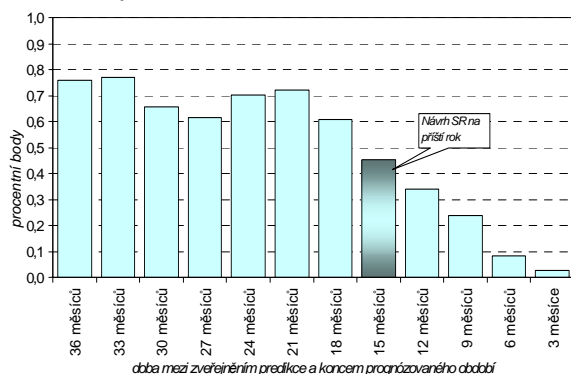
Růst deflátoru HDP

Rovněž predikce deflátoru HDP na roky 2000-2004 jsou nevychýlené od horizontu 15 měsíců. Kvalita predikcí se v čase mírně zlepšuje, za poslední tři roky absolutní odchylka od prvního

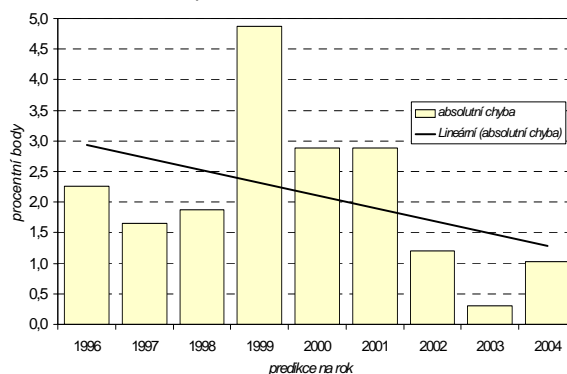
Graf E.2.2: **Růst nominálního HDP**
absolutní odchylka v horizontu 15 měsíců

Graf E.2.3: **Růst deflátoru HDP**
Theilův koeficient

Graf E.2.4: **Růst deflátoru HDP**
absolutní odchylka v horizontu 15 měsíců

Růst reálného HDP

Často uváděný názor, že predikce MF systematicky podhodnocují ekonomický růst, je možné považovat za velmi sporný.

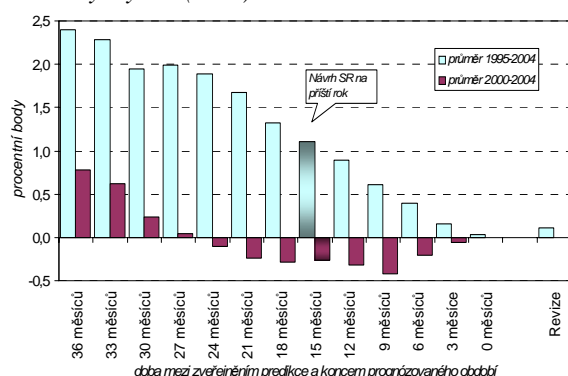
Zatímco zejména v období let 1995 až 1999 byly predikce výrazně vychýleny směrem k nadhodnocování růstu, střední vychýlení ve výši 0,3 procentního bodu směrem dolů v posledních pěti letech lze stěží hodnotit (zejména v porovnání s přesností odhadů ČSÚ) jako nadměrně konzervativní prognózu. Zpracovatelé se spíše snaží

odhadu nepřekročila významněji 1 procentní bod. Theilův koeficient dosahuje nízkých hodnot, což lze interpretovat tak, že se většinou daří identifikovat zlomové body.

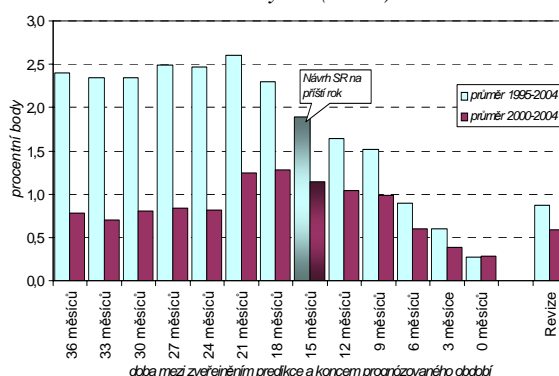
být imunní proti tomu, aby propadli výrazné a neopodstatněné euforii.

Na druhé straně relativně vysoká střední absolutní odchylka ve výši mezi 1,5 až 2,5 procentními body za celé období v horizontech do 9 měsíců a vysoké hodnoty Theilova koeficientu jdou na vrub velmi nepřesných předpovědí na roky 1997 a 1998, kdy se zpracovatelům, obdobně jako jiným českým prognostickým institucím, nepodařilo včas zachytit nástup recese.

Graf E.2.5: **Růst reálného HDP**
střední vychýlení (AFE)

Graf E.2.6: **Růst reálného HDP**
střední absolutní odchylka (MAE)

Průměrná míra inflace

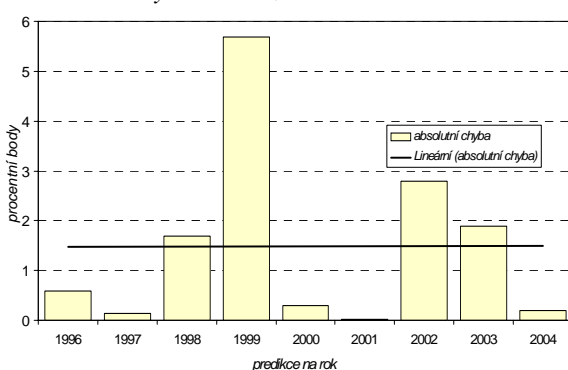
Předpovědi cenového vývoje vyjádřené průměrnou mírou inflace ze spotřebitelských cen bývají často dosti přesné a Theilovy koeficienty dosahují v mezinárodním porovnání nebývale nízkých hodnot, protože se podařilo včas odhalovat body zvratu a změny trendů.

U předpovědí na 15měsíční rozpočtový horizont byla v 5 z 9 analyzovaných let absolutní

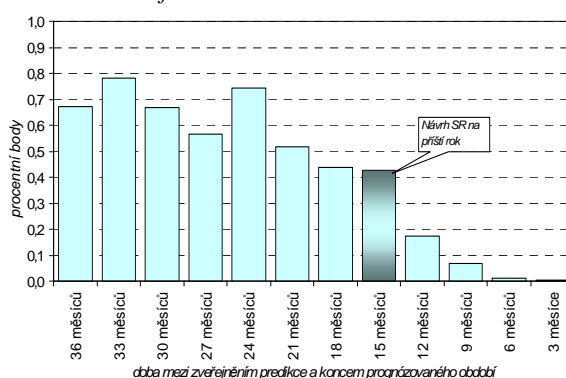
odchylka menší než 0,6 procentního bodu. Hroživě vypadá chyba za rok 1999, která připadá na období razantní dezinflace. Průměrná míra inflace tehdy klesla z 10,7 % v roce 1998 na 2,1 % v roce 1999. Tato tendence byla sice správně identifikována, ale její rozsah překonal všechna myslitelná očekávání.

Méně příznivá je tendence k „nadstřelování“ predikcí, má však rapidně se snižující tendenci.

Graf E.2.7: **Průměrná míra inflace**
absolutní odchylka v horizontu 15 měsíců

Graf E.2.8: **Průměrná míra inflace**
Theilův koeficient

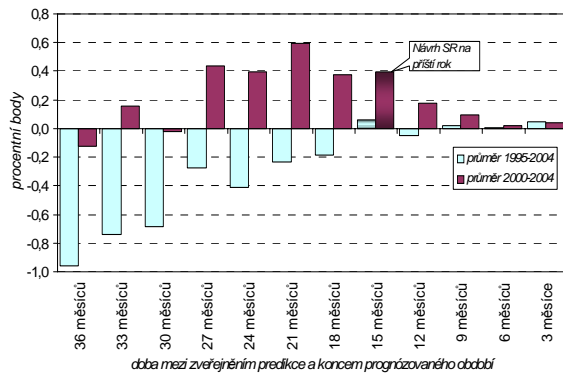
Průměrná míra registrované nezaměstnanosti

Predikce na období do roku 1999 systematicky podhodnocovaly rostoucí nezaměstnanost, v posledních letech jsou předpovědi naopak mírně vyšší ve srovnání se skutečností.

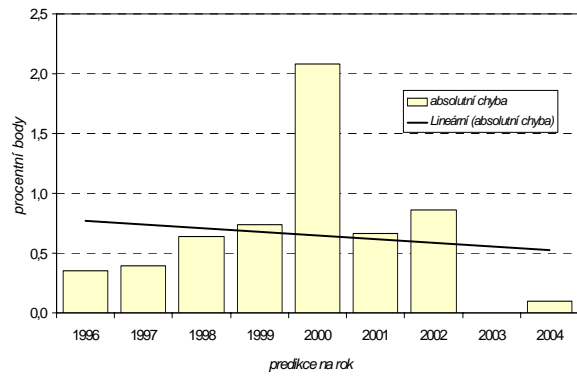
Nejproblématictější byla rozpočtová prognóza

na rok 2000, kdy jsme očekávali, že se míra nezaměstnanosti přiblíží k 12 %. Pozitivní je nízká střední absolutní odchylka na rozpočtový horizont 15 měsíců, která dosahuje pouze 0,6 procentního bodu.

Graf E.2.9: Prům. míra reg. nezaměstnanosti střední vychýlení (AFE)

Graf E.2.10: Prům. míra reg. nezaměstnanosti absolutní odchylka v horizontu 15 měsíců

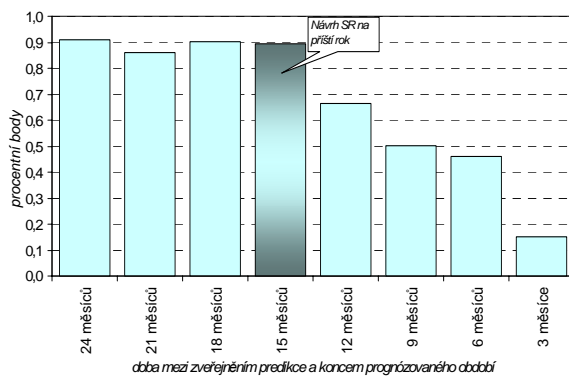

Podíl běžného účtu na HDP

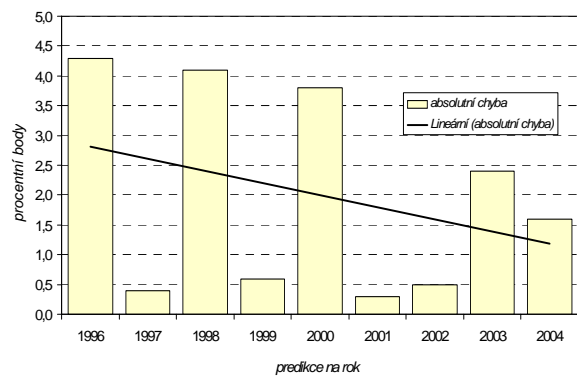
Predikce jsou obvykle mírně optimističtější ve srovnání s realitou. Theilův koeficient dosahuje i

v mezinárodním porovnání velmi solidních hodnot.

Graf E.2.11: Podíl běžného účtu na HDP Theilův koeficient

Graf E.2.12: Podíl běžného účtu na HDP absolutní odchylka v horizontu 15 měsíců

E.3 Porovnání úspěšnosti predikcí

K hodnocení úspěšnosti predikcí existuje v mezinárodním měřítku široké spektrum literatury. Jako reprezentativní vzorek byla vybrána analýza prognóz vydávaných s pololetní periodicitou v OECD Economic Outlook¹⁰. Pro porovnání byla použita analýza nejširšího publikovaného vzorku - váženého průměru prognóz pro země G7 za období let 1971 – 1998.

Jsme si samozřejmě vědomi toho, že existují velké rozdíly v objektech prognóz (velké poměrně uzavřené stabilní ekonomiky zemí G7 proti malé otevřené transformující se české ekonomice) i v analyzovaném časovém období. Na druhé straně existují i podobné rysy - i v zemích G7 došlo v daném období k výrazným šokům, které zásadním způsobem ovlivnily úroveň ekonomické aktivity (např. ropné krize).

¹⁰ Vassiliki Koutsogeorgopoulou : „A Post-mortem on Economic Outlook Projections“, OECD Economics Department Working Papers, OECD, 2000

Tabulka E.3.1: **Predikce MF ČR a OECD Economic Outlook**
Theilův koeficient

	MF ČR	OECD
Reálný HDP - 9M	0,86	0,36
Reálný HDP - 21M	1,00	0,65
Inflace - 9M	0,07	0,37
Inflace - 21M	0,52	0,72
Běžný účet - 9M	0,50	0,73
Běžný účet - 21M	0,86	1,02

Pozn. Číslo před znakem M označuje počet měsíců od zveřejnění predikce do skončení prognózovaného období, tedy horizont predikce.

Celkově se dá říci, že úspěšnost predikcí je relativně souměřitelná s přesností prognóz této renomované mezinárodní instituce.

E.4 Tabulková příloha

Tabulka E.4.1: **Predikce růstu reálného HDP**

<i>Horizont predikce</i>	Střední vychýlení (AFE)		Střední abs.odchylka (MAE)		Theilův koef. <i>1995-2004</i>
	<i>1995-2004</i>	<i>2000-2004</i>	<i>1995-2004</i>	<i>2000-2004</i>	
36 měsíců	2,40	0,78	2,40	0,78	1,03
33 měsíců	2,29	0,62	2,34	0,70	1,05
30 měsíců	1,94	0,24	2,34	0,80	1,04
27 měsíců	1,99	0,04	2,49	0,84	1,11
24 měsíců	1,89	-0,10	2,46	0,82	0,98
21 měsíců	1,68	-0,24	2,60	1,24	1,00
18 měsíců	1,33	-0,28	2,30	1,28	1,25
15 měsíců	1,11	-0,26	1,89	1,14	1,07
12 měsíců	0,89	-0,32	1,64	1,04	0,96
9 měsíců	0,61	-0,42	1,52	0,98	0,86
6 měsíců	0,40	-0,20	0,89	0,60	0,36
3 měsíce	0,16	-0,06	0,60	0,38	0,14
0 měsíců	0,03	0,00	0,27	0,28	.
Revize	0,11	0,00	0,88	0,59	x

C Predikce vývoje makroekonomických indikátorů

Tabulka E.4.2: **Predikce růstu nominálního HDP**

<i>Horizont predikce</i>	Střední vychýlení (AFE)		Střední abs.odchylka (MAE)		Theilův koef. <i>1995-2004</i>
	<i>1995-2004</i>	<i>2000-2004</i>	<i>1995-2004</i>	<i>2000-2004</i>	
36 měsíců	3,60	1,90	3,74	2,10	0,90
33 měsíců	3,51	1,82	3,86	2,30	0,97
30 měsíců	2,63	1,00	3,77	2,60	0,89
27 měsíců	3,01	0,90	4,04	2,54	0,76
24 měsíců	3,18	1,04	4,23	2,72	0,93
21 měsíců	2,79	0,60	4,11	2,72	0,85
18 měsíců	2,03	-0,12	3,48	2,20	0,79
15 měsíců	1,98	-0,30	3,29	2,06	0,79
12 měsíců	1,51	-0,34	2,73	1,86	0,62
9 měsíců	1,02	-0,44	2,33	1,92	0,43
6 měsíců	0,43	-0,40	1,43	1,40	0,16
3 měsíce	0,12	-0,40	0,94	0,68	0,06
0 měsíců	0,02	-0,06	0,32	0,34	.
Revize	0,33	-0,28	0,91	0,73	x

Tabulka E.4.3: **Predikce růstu deflátoru HDP**

<i>Horizont predikce</i>	Střední vychýlení (AFE)		Střední abs.odchylka (MAE)		Theilův koef. <i>1995-2004</i>
	<i>1995-2004</i>	<i>2000-2004</i>	<i>1995-2004</i>	<i>2000-2004</i>	
36 měsíců	1,01	1,05	2,12	1,33	0,76
33 měsíců	1,04	1,14	2,20	1,52	0,77
30 měsíců	0,53	0,73	2,21	1,72	0,66
27 měsíců	0,86	0,84	2,31	1,78	0,61
24 měsíců	1,11	1,12	2,24	1,95	0,70
21 měsíců	0,96	0,84	2,33	1,92	0,72
18 měsíců	0,58	0,17	2,08	1,70	0,61
15 měsíců	0,75	-0,02	2,11	1,66	0,45
12 měsíců	0,53	-0,01	1,98	1,56	0,34
9 měsíců	0,33	-0,01	1,68	1,44	0,24
6 měsíců	-0,01	-0,19	0,95	0,92	0,08
3 měsíce	-0,06	-0,33	0,58	0,45	0,02
0 měsíců	-0,01	-0,06	0,23	0,22	.
Revize	0,22	-0,27	0,63	0,48	x

Tabulka E.4.4: **Predikce průměrné míry inflace**

<i>Horizont predikce</i>	Střední vychýlení (AFE)		Střední abs.odchylka (MAE)		Theilův koef. <i>1995-2004</i>
	<i>1995-2004</i>	<i>2000-2004</i>	<i>1995-2004</i>	<i>2000-2004</i>	
36 měsíců	1,96	2,65	3,26	2,65	0,67
33 měsíců	1,85	2,44	2,97	2,44	0,78
30 měsíců	1,45	2,10	2,65	2,25	0,67
27 měsíců	1,23	2,06	2,22	2,06	0,57
24 měsíců	1,68	2,34	2,42	2,34	0,74
21 měsíců	1,35	1,72	2,14	1,72	0,52
18 měsíců	0,89	0,94	1,83	1,13	0,44
15 měsíců	0,92	0,96	1,48	1,04	0,42
12 měsíců	0,61	0,74	1,10	0,93	0,17
9 měsíců	0,27	0,34	0,75	0,65	0,07
6 měsíců	0,09	0,18	0,28	0,22	0,01
3 měsíce	0,10	0,10	0,14	0,10	0,00

C Predikce vývoje makroekonomických indikátorů

Tabulka E.4.5: Predikce průměrné míry registrované nezaměstnanosti

<i>Horizont predikce</i>	Střední vychýlení (AFE)		Střední abs.odchylka (MAE)		Theilův koef. <i>1995-2004</i>
	<i>1995-2004</i>	<i>2000-2004</i>	<i>1995-2004</i>	<i>2000-2004</i>	
36 měsíců	-0,96	-0,12	2,39	2,13	0,99
33 měsíců	-0,74	0,16	2,54	2,37	1,06
30 měsíců	-0,68	-0,02	1,94	1,79	0,98
27 měsíců	-0,27	0,44	1,32	1,24	1,03
24 měsíců	-0,41	0,40	1,32	1,06	1,02
21 měsíců	-0,24	0,60	1,47	1,38	1,23
18 měsíců	-0,19	0,38	1,07	1,04	0,92
15 měsíců	0,06	0,40	0,65	0,74	0,55
12 měsíců	-0,05	0,18	0,35	0,36	0,12
9 měsíců	0,02	0,10	0,32	0,29	0,10
6 měsíců	0,01	0,02	0,16	0,13	0,02
3 měsíce	0,05	0,04	0,08	0,05	0,01

Tabulka E.4.6: Predikce podílu běžného účtu na HDP

<i>Horizont predikce</i>	Střední vychýlení (AFE)		Střední abs.odchylka (MAE)		Theilův koef. <i>1995-2004</i>
	<i>1995-2004</i>	<i>2000-2004</i>	<i>1995-2004</i>	<i>2000-2004</i>	
24 měsíců	0,65	2,34	2,38	2,34	0,91
21 měsíců	0,46	1,88	2,06	2,04	0,86
18 měsíců	0,41	1,54	2,14	2,22	0,90
15 měsíců	0,58	0,96	2,00	1,72	0,89
12 měsíců	0,63	1,22	1,83	1,66	0,66
9 měsíců	0,36	0,60	1,60	1,32	0,50
6 měsíců	0,30	0,14	1,41	1,06	0,46
3 měsíce	0,18	0,00	0,68	0,44	0,15
0 měsíců	0,13	0,10	0,29	0,38	.
Revize	0,02	-0,20	0,52	0,35	x

